

MARCH 10, 2024 | TEHRAN

۲۰ اسفند ۱۴۰۲
محل برگزاری: تهران

اولین کنفرانس بین المللی پژوهش های مدیریت، تعلیم و تربیت در آموزش و پرورش

شناسایی آسیب های اجتماعی رایج در دانش آموزان از ابتدایی تا متوسطه و ارائه راهکارها

کیهان توانای بلوکی

کارشناس معماری، مدرسه ابتدایی آزاده حسن تاجیک شیر. شهرستان فاریاب بخش هور، روستای زنجیری، کرمان.
keyhan3715@gmail.com

احسان برزیگر

کارشناس ارشد حقوق خصوص، دبستان شادروان موریان زاده، رودبار جنوب، کرمان.
www.payman9292@gmil.com

فرشته پارساراد

کارشناس ریاضی. آموزگار، شهرستان اهواز، خوزستان.

1

سعید مولاپور

کارشناس علوم تربیتی، آموزگار، کوهپایه. کوهپایه، اصفهان.
saeid.molapor@gmail.com

چکیده

در دوران ابتدایی و متوسطه، شناسایی آسیب های اجتماعی در دانش آموزان بسیار مهم است. آسیب های اجتماعی می توانند تأثیرات نامطلوبی بر روی رفتار و روان شناختی دانش آموزان داشته باشند. در این راستا، می توانید از راهکارهایی برای شناسایی و پیشگیری از آسیب های اجتماعی استفاده کنید. در این راستا معلمان و والدین باید آگاهی داشته باشند که آسیب های اجتماعی چگونه شکل می گیرند و چگونه می توانند از آنها جلوگیری کنند. آموزش مهارت های اجتماعی به دانش آموزان می تواند به کاهش آسیب های اجتماعی کمک کند. این مهارت ها شامل دوست یابی، خودشناسی، حل مسئله و مدیریت احساسات است. دانش آموزان باید احساس کنند که می توانند در محیط مدرسه و خانواده خود به آزادی نظر دهند و مشکلات خود را به اشتراک بگذارند. معلمان می توانند با تشویق و تقویت عزت نفس و احترام به دانش آموزان، از آسیب های اجتماعی جلوگیری کنند. دانش آموزان باید آگاهی داشته باشند که چگونه در فضای مجازی با تهدیدات و آسیب های احتمالی مواجه شوند و چگونه از آنها محافظت کنند. معلمان و والدین باید نظارت دقیق تری بر رفتار دانش آموزان داشته باشند و در صورت لزوم، به مشکلات آنها پیگیری کنند. با اجرای این راهکارها، می توان از آسیب های اجتماعی در دوران ابتدایی و متوسطه جلوگیری کرد و به رشد سالم دانش آموزان کمک کرد.

واژگان کلیدی: ابتدایی، متوسطه، آسیب های اجتماعی، دانش آموز

مقدمه

در سال‌های اخیر، آسیب‌های اجتماعی میان دانش‌آموزان دوره متوسطه به یک چالش جدی تبدیل شده است. این آسیب‌ها می‌توانند تأثیر عمیقی بر رشد و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشند و در نهایت به افت کیفیت زندگی شان منجر شوند. لذا شناسایی و بررسی آسیب‌های اجتماعی رایج در این دوره آموزشی و بررسی راهکارهای موجود جهت اصلاح آنها در این دوره آموزشی، آسیب‌های اجتماعی متنوعی وجود دارند که می‌توانند بر رشد و توسعه دانش‌آموزان تأثیر منفی بگذارند. یکی از این آسیب‌ها، بلوغ زودرس در برخی از دانش‌آموزان است که می‌تواند منجر به ایجاد مشکلات روانی و اجتماعی شود. عدم توانایی در مدیریت استرس و فشارهای روزمره نیز یکی دیگر از آسیب‌های رایج در این دوره است که می‌تواند باعث کاهش تمرکز و عملکرد تحصیلی شود. همچنین، مسائل خانوادگی نیز می‌تواند به عنوان یک عامل مؤثر در ایجاد آسیب‌های اجتماعی در دانش‌آموزان متوسطه مطرح شود. بنابراین، شناسایی و بررسی این آسیب‌ها و ارائه راهکارهای مناسب جهت مقابله با آنها امری ضروری است (امینی و همکاران، ۲۰۲۰). در این دوره آموزشی، عوامل مختلفی وجود دارند که می‌توانند به آسیب‌های اجتماعی دانش‌آموزان منجر شوند. یکی از این عوامل، نبود تعامل اجتماعی موثر است. برخی از دانش‌آموزان به دلیل عدم توانایی در برقراری ارتباطات مؤثر با همکلاسان و اعضای جامعه مدرسه، احساس تنهایی و عدم تعلق به جامعه مدرسه را تجربه می‌کنند (دوست و همکاران، ۲۰۲۰). این مسئله می‌تواند باعث کاهش اعتماد به نفس و افزایش اضطراب اجتماعی شود. همچنین، نقص در مهارت‌های ارتباطی می‌تواند باعث بروز مشکلات روابطی و اجتماعی در دانش‌آموزان شود. بنابراین، آموزش مهارت‌های ارتباطی و تعامل اجتماعی به دانش‌آموزان از اهمیت بالایی برخوردار است.

اهمیت شناسایی و اصلاح آسیب‌های اجتماعی

شناسایی و اصلاح آسیب‌های اجتماعی در دانش‌آموزان دوره متوسطه بسیار حائز اهمیت است. این آسیب‌ها می‌توانند تأثیرات عمیقی روی عملکرد تحصیلی، روابط اجتماعی، و انگیزه دانش‌آموزان داشته باشند (قجری و همکاران، ۲۰۲۱). با شناسایی و اصلاح این آسیب‌ها، می‌توان بهبود قابل توجهی در عملکرد و رشد دانش‌آموزان دوره متوسطه داشت. شناسایی آسیب‌های اجتماعی در دوران ابتدایی و متوسطه از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. شناسایی آسیب‌های اجتماعی در دوران ابتدایی و متوسطه می‌تواند به بهبود رفاه روانی و اجتماعی دانش‌آموزان کمک کند (نیازی و همکاران، ۲۰۲۰). دلایل زیر توضیح می‌دهند چرا این موضوع حائز اهمیت است:

۱. **تأثیر بر رفتار و روان‌شناختی:** آسیب‌های اجتماعی می‌توانند تأثیرات نامطلوبی بر روی رفتار و روان‌شناختی دانش‌آموزان داشته باشند. مشکلات اجتماعی می‌توانند به افزایش استرس، افسردگی، اضطراب و مشکلات رفتاری منجر شوند.
۲. **پیشگیری از مشکلات بزرگ‌تر:** شناسایی زودهنگام آسیب‌های اجتماعی می‌تواند از ایجاد مشکلات بزرگ‌تر جلوگیری کند. اگر مشکلات اجتماعی در دوران ابتدایی و متوسطه تشخیص داده شوند و به طور مؤثر مدیریت شوند، می‌توان از تأثیرات آنها در آینده جلوگیری کرد.
۳. **تأثیر بر عملکرد تحصیلی:** آسیب‌های اجتماعی می‌توانند تأثیرات منفی بر عملکرد تحصیلی داشته باشند. دانش‌آموزانی که با مشکلات اجتماعی مواجه هستند، ممکن است تمرکز کمتری در مطالعه داشته باشند و نتایج تحصیلی ضعیف‌تری داشته باشند.
۴. **تأثیر بر روابط اجتماعی:** آسیب‌های اجتماعی می‌توانند به تخریب روابط دوستی، خانوادگی و اجتماعی منجر شوند. شناسایی این مشکلات می‌تواند به بهبود روابط کمک کند.
۵. **تأثیر بر رشد شخصیتی:** دوران ابتدایی و متوسطه زمانی است که شخصیت دانش‌آموزان در حال شکل‌گیری است. شناسایی آسیب‌های اجتماعی می‌تواند به رشد شخصیتی سالم کمک کند.

آسیب های اجتماعی رایج در دانش آموزان دوره ابتدایی

آسیب های اجتماعی در دانش آموزان دوره ابتدایی می توانند تأثیرات نامطلوبی بر روی رفتار و روان شناختی آنها داشته باشند. مدارس نقش مهمی در شناسایی و پیشگیری از آسیب های اجتماعی دانش آموزان دارند و باید اقدامات مناسبی برای مقابله با این مشکلات انجام دهند. برخی از آسیب های اجتماعی رایج در این دوره شامل مواردی هستند که در ادامه ذکر می شود. برخی دانش آموزان ممکن است از محیط مدرسه ترس داشته باشند و از حضور در کلاس ها و فعالیت های مدرسه ای اجتناب کنند. برخی دانش آموزان ممکن است به دلایل مختلف از مدرسه فرار کنند و حضور در کلاس ها را ترجیح ندهند. برخی دانش آموزان ممکن است رفتارهای نافرمانی، لجبازی و مخالفت با قوانین مدرسه داشته باشند. برخی دانش آموزان ممکن است به دلیل بی انگیزگی، تمرکز کمتری در کلاس ها داشته باشند. افزایش رو به رشد مصرف مواد مخدر در میان دانش آموزان نیز یکی از مشکلات حائز اهمیت است. مشکلاتی مانند خشونت آمیز بودن، تن فروشی، اضطراب، و رفتارهای نامناسب نیز در این دوره مشاهده می شود.

آسیب های اجتماعی رایج در دانش آموزان دوره متوسطه

در دوره متوسطه، دانش آموزان با مجموعه ای از آسیب های اجتماعی مواجه می شوند که می تواند بر روی رشد و عملکرد آنها تأثیر منفی داشته باشد. آسیب های اجتماعی شامل مسائل رفتاری، مشکلات روانشناختی، تجربه تنبیه و آزار، و کاهش تمرکز و عملکرد تحصیلی می شود. مدارس و خانواده ها نقش مهمی در شناسایی و پیشگیری از آسیب های اجتماعی دانش آموزان دارند و باید اقدامات مناسبی برای مقابله با این مشکلات انجام دهند. آسیب های اجتماعی در دانش آموزان دوره متوسطه اول و دوم (دوره نوجوانی) می توانند تأثیرات نامطلوبی بر روی رفتار و روان شناختی آنها داشته باشند. در این دوره، برخی از آسیب های اجتماعی رایج عبارتند از (ساروخانی و همکاران، ۲۰۱۶):

۱. **اعتیاد:** مصرف مواد مخدر، سیگار، الکل و اعتیاد به بازی های رایانه ای در این دوره از زندگی دانش آموزان رایج است.
۲. **فشار هم سن ها:** فشار اجتماعی، تحمیل نظرات هم سنان، و تأثیر گروه های هم سنان بر رفتار دانش آموزان می تواند آسیب های اجتماعی را افزایش دهد.
۳. **اختلالات رفتاری:** مشکلاتی مانند خشونت آمیز بودن، تن فروشی، اضطراب، و رفتارهای نامناسب نیز در این دوره مشاهده می شود.
۴. **فشار تحصیلی:** فشار تحصیلی و انتظارات بالا از دانش آموزان می تواند به آسیب های اجتماعی منجر شود.
۵. **مشکلات روانی:** افزایش اختلالات روانی مانند افسردگی، اضطراب و اختلالات خوردن در این دوره نیز دیده می شود.
۶. **مشکلات اجتماعی مرتبط با تکنولوژی:** مشکلات مانند اعتیاد به تلفن همراه، اختلالات آنلاین، و تأثیرات منفی شبکه های اجتماعی نیز در این دوره شیوع دارند.

نقش خانواده در شکل دهی به آسیب های اجتماعی

خانواده در شکل دهی به آسیب های اجتماعی در دانش آموزان دوره متوسطه نقش اساسی دارد. محدودیت ها و نقصان های خانوادگی می تواند منجر به مشکلات رفتاری و تعاملی در دانش آموزان شود. خانواده ها نقش مهمی در ایجاد فضای سالم و پیشگیری از آسیب های اجتماعی دارند. خانواده ها در ایجاد و کاهش آسیب های اجتماعی نقش بسیار مهمی دارند. این نقش ها عبارتند از:

۱. **حمایت از اعضای خانواده:** خانواده ها می توانند حمایت عاطفی از اعضای خود ارائه دهند، به تشخیص زودهنگام نشانه های بیماری کمک کنند، تشویق به مراجعه به متخصصین حرفه ای کنند و به افراد در مسیر درمان کمک کنند.
۲. **تأثیر بر رفتار اجتماعی:** خانواده ها می توانند با ایجاد فضای مثبت و ارتباطات سالم، رفتار اجتماعی اعضای خود را تقویت کنند و از آسیب های اجتماعی جلوگیری کنند.

MARCH 10, 2024 | TEHRAN

۲۰ اسفند ۱۴۰۲
محل برگزاری: تهران

اولین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های مدیریت، تعلیم و تربیت در آموزش و پرورش

۳. تأثیر بر تصمیم‌گیری‌ها: خانواده‌ها می‌توانند با تشویق به تصمیم‌گیری‌های سالم و مسئولانه، از آسیب‌های اجتماعی جلوگیری کنند.
۴. حمایت از اعضای آسیب‌دیده: خانواده‌ها می‌توانند از اعضای که با آسیب‌های اجتماعی مواجه هستند، حمایت کنند و به آنها اعتماد به نفس بدهند.
۵. تأثیر بر روابط اجتماعی: خانواده‌ها می‌توانند به تقویت روابط اجتماعی اعضای خود کمک کنند و از آسیب‌های اجتماعی جلوگیری کنند.

اثرات تنبیه و آزار در دانش آموزان

تجربه تنبیه و آزار در دانش آموزان می‌تواند آسیب‌های اجتماعی را تشدید کند. این تجربه می‌تواند به کاهش اعتماد به نفس، افزایش اضطراب، و خشم در دانش آموزان منجر شود. تنبیه و آزار در دانش آموزان رابطه‌ای با آسیب‌های اجتماعی دارد. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که سوءرفتار با دانش آموزان در مدارس تأثیرات منفی و درازمدتی بر سلامت روانی آن‌ها دارد. این آسیب‌ها می‌توانند شامل مشکلات روانی، اختلالات رفتاری، اعتیاد، خشونت، انحرافات جنسی و حتی خودکشی باشند. به منظور ارتقای سلامت دانش آموزان، مقابله جدی با این پدیده هم از سوی مسئولان و هم جامعه و والدین نیاز است.

مسائل روانشناختی و اضطراب در دانش آموزان

مسائل روانشناختی و اضطراب نیز می‌تواند در دانش آموزان آسیب‌های اجتماعی را ایجاد کند. فشارهای روانی، اضطراب امتحانات، و نگرانی‌های اجتماعی می‌تواند تأثیر مخربی بر رشد و عملکرد دانش آموزان داشته باشد. اضطراب در دانش آموزان یکی از مسائل مهم و تأثیرگذار در زندگی آن‌ها است. اضطراب به عنوان یک حالت روانی رایج در جوامع امروزی توصیف می‌شود. این وضعیت ناشی از تنش‌ها، ترس‌ها و نگرانی‌های مختلف است و می‌تواند تأثیرات وسیعی بر زندگی افراد داشته باشد. علائم و نشانه‌های اضطراب معمولاً شامل موارد زیر هستند:

- احساس نگرانی مداوم
- افزایش ضربان قلب
- تنگی نفس
- لرزش
- تعریق
- مشکلات خواب
- مشکلات گوارشی
- عصبانیت
- کاهش تمرکز
- افکار منفی

اضطراب می‌تواند توانایی فرد در انجام وظایف روزمره را کاهش دهد و روابط اجتماعی را تحت تأثیر قرار دهد. درمان اضطراب شامل مهارت‌های مدیریت استرس، تکنیک‌های تنفس و آرامش، تغییر سبک زندگی سالم، و در موارد شدیدتر، داروهای ضد اضطراب می‌شود (دهستانی و همکاران، ۲۰۲۰). این راه‌ها به دانش آموزان کمک می‌کنند تا با استرس و اضطراب مواجهه کنند و عملکرد تحصیلی‌شان را بهبود بخشند.

تأثیر آسیب های اجتماعی بر عملکرد و رشد دانش آموزان

آسیب های اجتماعی در دانش آموزان تأثیرات قابل توجهی بر عملکرد و رشد آن ها دارند. این آسیب ها می توانند به صورت مستقیم یا غیرمستقیم، روی زندگی دانش آموزان تأثیر بگذارند. در ادامه به برخی از این تأثیرات می پردازیم (پژوه و همکاران، ۲۰۱۰):

۱. **کاهش عملکرد تحصیلی:** آسیب های اجتماعی می توانند تمرکز و توجه دانش آموزان را کاهش دهند و در نتیجه، عملکرد تحصیلی آن ها را تحت تأثیر قرار دهند.
 ۲. **تأثیر بر روابط اجتماعی:** آسیب های اجتماعی می توانند به تخریب روابط دوستی، خانوادگی و اجتماعی منجر شوند.
 ۳. **تأثیر بر رشد شخصیتی:** آسیب های اجتماعی می توانند به رشد شخصیتی دانش آموزان ضربه بزنند و تأثیرات نامطلوبی بر روی اعتماد به نفس، خودشناسی و توانایی های اجتماعی آن ها داشته باشند.
 ۴. **تأثیر بر سلامت روانی:** آسیب های اجتماعی می توانند به افزایش استرس، اضطراب و افسردگی در دانش آموزان منجر شوند.
 ۵. **تأثیر بر رفتارهای اجتماعی:** آسیب های اجتماعی ممکن است رفتارهای نامناسب و خشونت آمیز را در دانش آموزان ترویج دهند.
- به طور کلی، آسیب های اجتماعی می توانند به طور گسترده ای بر زندگی دانش آموزان تأثیر بگذارند و نیاز به پیشگیری و مداخله جدی دارند.

نتیجه گیری

در این مقاله، به شناسایی آسیب های اجتماعی رایج در دانش آموزان دوره متوسطه و ابتدایی پرداختیم و راهکارهای موجود برای اصلاح آن ها را بررسی کردیم. تأثیر آسیب های اجتماعی بر عملکرد و رشد دانش آموزان می تواند بسیار گسترده و چندجانبه باشد. یکی از تأثیرات این آسیب ها، کاهش تمرکز و عملکرد تحصیلی در دانش آموزان است. اضطراب، نگرانی ها، و مشکلات روانشناختی می توانند توجه دانش آموزان را از درس ها منحرف کنند و باعث کاهش تمرکز آنها شوند. علاوه بر این، آسیب های اجتماعی نیز می توانند بر روابط اجتماعی و انگیزه دانش آموزان تأثیر بگذارند. به عنوان مثال، انزوا و احساس تنهایی یکی از آسیب های اجتماعی رایج در دانش آموزان دوره متوسطه است. این مسائل می توانند تأثیرات عمده ای بر رشد و عملکرد دانش آموزان داشته باشند. اما با اجرای راهکارهای مناسب و همکاری بین مدرسه، خانواده و جامعه، این مسائل قابل اصلاح هستند. بنابراین، لازم است که آسیب های اجتماعی می توانند تأثیرات عمده ای بر رشد و عملکرد دانش آموزان داشته باشند، اما با اجرای راهکارهای مناسب و همکاری بین مدرسه، خانواده و جامعه، این مسائل قابل اصلاح هستند. با توجه به اهمیت آسیب های اجتماعی در دانش آموزان دوره متوسطه و ابتدایی، این مقاله به بررسی چندین آسیب رایج می پردازد. یکی از آسیب های اجتماعی متداول در دانش آموزان دوره متوسطه، انزوا و احساس تنهایی است. بسیاری از دانش آموزان در این دوره سنی با مشکلات ارتباطی و اجتماعی مواجه می شوند که می تواند تأثیرات منفی بر روی رشد و توانایی آنها داشته باشد. علاوه بر این، تنش ها و خشم نیز از دیگر آسیب های اجتماعی است که می تواند به مشکلات روانی و رفتاری در دانش آموزان منجر شود. برای اصلاح این آسیب ها، لازم است راهکارهایی مانند ارائه مشاوره روانشناختی و اجتماعی، تشکیل گروه های مشاوره و ارائه آموزش های مهارت های ارتباطی به دانش آموزان اجرا شود. آسیب های اجتماعی در هر سطح آموزشی رخ می دهند، اما دانش آموزان دوره متوسطه به دلیل تغییرات فزاینده در جوانی و تغییرات اجتماعی بیشتر، به آسیب های اجتماعی بیشتری در معرض قرار می گیرند. آسیب های اجتماعی می توانند تأثیر مستقیم و غیرمستقیمی بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان داشته باشند. عواملی مانند کاهش تمرکز، افت تحصیلی، تأثیر بر روابط اجتماعی و انگیزه دانش آموزان از جمله اثرات کوتاه مدت و بلند مدت آسیب های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی است.

منابع

- امینی، ز.، حنیفی، ف. & ایمانی، م.ن. (۲۰۲۰). شناسایی عوامل موثر بر رشد اخلاقی دانش‌آموزان دوره ابتدایی شهر تهران از نظر صاحب‌نظران به منظور ارائه مدل مناسب.
- پژوه، ا.ب.، سلیمانی، م.، افروز، غ. & لواسانی، م.غ. (۲۰۱۰). تأثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی بر سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دیرآموز.
- دوست، غ.ر.، موسوی، ف. & مثنوی، ا. (۲۰۲۰). بررسی مهارت‌های تلفیق ابزارهای اینترنت در آموزش توسط دبیران ریاضی مقطع متوسطه آموزش و پرورش ناحیه یک اهواز.
- دهستانی، م.، ابراهیمی، م. & مقدم، س.ز. (۲۰۲۰). پیش‌بینی مهارت ارتباط بین‌فردی در دانش‌آموزان بر اساس میزان بلوغ عاطفی و اضطراب اجتماعی.
- ساروخانی، ب.، سجادمعین، ف.، علیمعین، ف. & ساعی، ر. (۲۰۱۶). بررسی آسیب‌ها و تهدیدات جریان‌های انحرافی نوظهور در میان دانش‌آموزان دوره متوسطه و پیش‌دانشگاهی در استان آذربایجان غربی.
- قجری، ع.، جمشیدیها، غ. & فرد، ز.م. (۲۰۲۱). مطالعه صورت‌بندی مسائل و آسیب‌های اجتماعی در اندیشه ابن‌خلدون.
- نیازی، م.، پیری، ح. & فرهادیان، ع. (۲۰۲۰). طراحی نظام شناسایی و طبقه‌بندی ابعاد آسیب‌های اجتماعی معطوف به شبکه‌های اجتماعی با استفاده از روش فراترکیب.